

GIỚI THIỆU SÁCH

VẤN ĐỀ TÔN GIÁO TRONG CÁCH MẠNG VIỆT NAM LÍ LUẬN VÀ THỰC TIỄN

Tác giả: Đỗ Quang Hưng
Nxb. Lí luận Chính trị, năm 2008
(tái bản lần thứ hai, có sửa chữa, bổ sung),
447 trang

Tôn giáo là một vấn đề phức tạp, nhưng rất quan trọng trong quá trình cách mạng Việt Nam. Thực tiễn cho thấy, Đảng Cộng sản Việt Nam đã có nhiều kinh nghiệm về vấn đề tôn giáo một cách độc lập và sáng tạo trong cách mạng dân tộc - dân chủ cũng như trong cách mạng xã hội chủ nghĩa, soi đường cho dân tộc ta đi hết thắng lợi này đến thắng lợi khác. Song, cho đến nay vẫn chưa có công trình nào tổng kết lại những vấn đề lí luận về tôn giáo trong cách mạng Việt Nam, cho dù là bước đầu.

Nhằm góp phần triển khai Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ Bảy (Khoá IX) của Đảng Cộng sản Việt Nam: *Tổng kết việc thực hiện các chỉ thị, nghị quyết của Đảng về công tác tôn giáo, tăng cường nghiên cứu cơ bản, tổng kết thực tiễn, góp phần cung cấp luận cứ khoa học cho việc xây dựng và thực hiện các chủ trương, chính sách trước mắt và lâu dài đối với tôn giáo, tác giả Đỗ Quang Hưng đã hệ thống lại những vấn đề lí luận và thực tiễn chủ yếu trong công tác tôn giáo của Đảng và Nhà nước ta từ năm 1920 đến nay.*

Cuốn sách có hai mục tiêu cơ bản: Một là, tìm hiểu ảnh hưởng của chủ nghĩa Mác - Lênin đối với nhận thức lí luận của Đảng Cộng sản Việt Nam về tôn giáo. Hai là, tìm hiểu quá trình phát sinh, phát triển tư duy lí luận của Đảng Cộng sản Việt Nam, trong đó đặc biệt là tư tưởng Hồ Chí Minh về tôn giáo.

Trong quá trình cách mạng, Đảng và Nhà nước ta đã xây dựng, phát triển và hoàn thiện đường lối, chính sách tôn giáo, đặc biệt từ sau Cách mạng Tháng Tám 1945 đến nay. Cuốn sách bắt đầu từ những hiểu biết tư tưởng Hồ Chí Minh về tôn giáo và những đóng góp của Người trong ứng xử với tôn giáo và luật pháp tôn giáo đến việc tìm hiểu tư tưởng của một số nhà cách mạng Việt Nam như Nguyễn Văn Cừ, Trần Đình Long (giai đoạn 1937 - 1939), Trường Chinh (giai đoạn 1945 - 1950) với những luận điểm về tôn giáo độc đáo của họ. Cuốn sách cũng trình bày quá trình hình thành và phát triển hệ thống quan điểm về tôn giáo của Đảng các giai đoạn tiếp

theo với sự đóng góp to lớn của một số nhà lãnh đạo như Lê Duẩn, Nguyễn Văn Linh, Phạm Văn Đồng, Hoàng Quốc Việt, Lê Thanh Nghị, v.v...

Quá trình hình thành và phát triển chính sách tôn giáo ở Việt Nam, nhất là phương diện quản lí nhà nước về tôn giáo cũng được tác giả làm sáng rõ: từ sự sớm khảng định mô hình nhà nước theo thể chế thể tục, các nguyên tắc cơ bản khi giải quyết vấn đề tôn giáo, cho đến việc xây dựng hệ thống luật pháp tôn giáo ở Việt Nam, những nét chủ yếu trong việc thực thi chính sách ấy trong thực tiễn đời sống các tôn giáo giai đoạn cách mạng dân tộc - dân chủ cũng như cách mạng xã hội chủ nghĩa.

Bên cạnh đó, cuốn sách công bố một số tư liệu quý hiếm. Đó là các tư liệu gốc về chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước cũng như quan điểm của một số nhà cách mạng Việt Nam tiêu biểu viết về tôn giáo.

Trong số những tác gia tiêu biểu đó, lần đầu tiên tác giả cuốn sách công bố ý kiến của Lê Hồng Phong về tôn giáo, nhất là tôn giáo ở Nam Bộ đầu những năm 30 thế kỉ XX khi ông về nước hoạt động. Mặc dù, vào thời điểm ấy, quan điểm tả khuynh về tôn giáo vốn đang rất phổ biến trong Quốc tế Cộng sản cũng như ở Liên Xô. Quan điểm về tôn giáo của Đào Duy Anh với bút danh Vệ Thạch cũng là một trường hợp đặc biệt đã được tác giả cuốn sách đề cập đến cùng với những tên tuổi tiêu biểu khác đầu thế kỉ XX như trường hợp Nguyễn An Ninh. Đối với trường hợp Nguyễn Văn Nguyễn lại có sự độc đáo khác, do tác phẩm của ông được công bố lần đầu tiên ở Miền Nam trong kháng chiến chống Pháp nên còn ít người biết đến. Nhưng đến nay, qua sự trình bày của Đỗ Quang Hưng trong cuốn sách, có thể coi Nguyễn Văn Nguyễn là người Việt Nam đầu tiên giải mã đầy đủ nhất, đúng đắn nhất mệnh đề then chốt "Tôn giáo là thuốc phiện của nhân dân" của C.Mác. Theo Đỗ Quang Hưng, ngay từ nửa đầu thế kỉ XX, những người mácxít và những nhà tri thức tiến bộ Việt Nam đã hiểu đúng bản chất của mệnh đề trên của C. Mác, tức là chức năng "an ủi" của tôn giáo, cho dù đó là sự đền bù hư ảo.

Bằng lối trình bày súc tích, văn phong cô đọng và nguồn tư liệu phong phú, tác giả Đỗ Quang Hưng đã mang đến cho bạn đọc thêm những hiểu biết về tiến trình hình thành quan điểm, đường lối chính sách của Đảng và Nhà nước ta về vấn đề tôn giáo. Hi vọng cuốn sách sẽ hữu ích đối với đồng đảo bạn đọc, giới nghiên cứu cũng như các nhà hoạch định chính sách tôn giáo của Đảng và Nhà nước ta.

Nguyễn Văn Thuyên
VIỆN NGHIÊN CỨU TÔN GIÁO